

Суспензија за члан 15 Закона о ребалансу

Председник СОС Бранислав Павловић и председник Одбора делатности високог образовања Војкан Јовановић одржали су 19. маја конференцију за новинаре на којој су затражили да се уредбом уредбом стави ван снаге члан 15 Закона о ребалансу буџета, који предвиђа да се факултетима, високим школама струковних студија и средњим школама одузме 40 одсто сопствених прихода.

Председник СОС је том приликом рекао да су плате наставног особља, чак и кад се њихов део финансира из сопствених средстава, и даље најниже у региону. Др Војкан Јовановић је подсетио да редовни професори од државе добијају око 66.000 динара плус минули рад и да тек тридесетак факултета, од око 90

високошколских државних установа, ради са привредом и на тај начин остварује сопствене приходе.

На конференцији је новинарима дато Саопштење, које преноси начин остварује сопствене приходе.

Р.С.П.

САОПШТЕЊЕ

Синдикат образовања Србије захтева од Владе Републике Србије хитно доношење Уредбе којом би се практично ставила ван снаге одредаба члана 15 из ребаланса буџета, којом се факултетима, високим школама и средњим школама узима 40% сопствених прихода за буџет Републике Србије.

Овом и оваквом одредбом многи факултети и високе школе би били доведени у ситуацију да не могу да плате елементарне потребе као што је струја, вода, комуналије, средства потребна за обуку студената и сл.

Многи факултети су уместо државе инвестирали у опрему и инфраструктуру. Плате наставног особља, чак и када се део сопствених прихода узме за плате, и даље су најниже у целом региону. У Србији тридесетак средњих школа – претежно угоститељске, економске и техничке струке остварује неке приходе који се углавном користе за праксу ученика.

Узимањем дела тих прихода држава не би била шта профитирала, а школе би изгубиле мотивацију да се баве било чиме што није део редовних активности.

Синдикат образовања Србије изражава своје велико незадовољство поводом чињенице да се Поседни колективни уговор за основне, средње школе и домова ученика не примењује у целини, иако је ступио на снагу у фебруару ове године.

Ради се о увећању 12% од плате или процентуално броју чланова председничку синдикалне организације.

Пошто је и Министарство финансија ставило свој потпис на Колективни уговор, нема разлога да се врши опструкција у примени члана 55 ПКУ.

Синдикат образовања Србије ипунго је хитан захтев Министарству финансија да разјашњење примене овог члана.

Синдикат образовања Србије је против било каквог новог ребаланса буџета којим би се умањила стечена права радника у образовању.

Уколико до тога дође, спремни смо заједно са осталим синдикатима на тоталну обуспаву рада.

Апел

Синдикат Средње школе „Светозар Крстић Тоша“ из Вучја постао је апел за учешће у хуманитарној акцији „Солдарност на делу“.

„Обраћамо вам се у време великих теškoћа са којима се заједно сучавамо на свим нивоима нашег заједничког рада, сви смо све мањих могућности за задовољавање основних животних потреба огромног броја социјално угроженог становништва нашег Округа.

Свеми смо и тренутка у којем покретимо ову хуманитарну акцију, као и досадашњег учешћа свих нас у бројним хуманитарним акцијама, али искрено верујемо да ћете се, попут досадашњег успешног укључивања у спичне акције, свестрано ангажовати на овом узвишеном задатку и помоћи двојици наших ученика: Лазару Митићу, ученику III године и Николи Павловићу, ученику II године.

Доживотно учење - рецепт за бољу будућност

Београду је 17. марта, у организацији Министарства просвете и Друштва за образовање одраслих, одржана конференција „Образовање одраслих – шанса за друштво – економски развој Србије“. Организацију скупа су помогли Европска фондација за обуку и Европска асоцијација за образовање одраслих

Закључци и препоруке

- Даља подршка развоју образовања одраслих је неопходан услов целокупне социјално – економске трансформације и развоја друштва

- Образовање одраслих је важан механизам друштвено – економског развоја и треба да се одвојор на конкретне локалне и националне потребе

- Развој образовања одраслих развијаће се на искуствима других земаља, нарочито европских и оних у транзицији, стечена искуства ће допринети јаснијем сагледавању властитих потреба, циљева и самих решења, што омогућава бољу имплементацију

- Образовање одраслих треба да буде доступно свима онима ко-

јима је потребно, да постоје различити путеви и могућности у стицању образовања у задовољавању потреба појединца и заједнице

- Неопходно је обезбедити адекватну финансијску подршку у којој треба да учествује како држава, тако и послодавци. Треба да се размотри могућност повећања финансирања образовања и учења одраслих и у формалном и неформалном сектору како би се достигли циљеви.

- Образовање одраслих мора бити партнерска делатност и заједничка одговорност различитих актера у друштву. Ресор образовања и јесте један од партнера у том процесу који има кључну улогу, значај и одговорност, али не и једини.

- Конференција је дефинисала кључне партнере који би требали бити спремни да преузму одговорност за даљу подршку овом делу образовања у циљу коришћења образовања одраслих као ресурса за имплементацију својих ресурсних стратегија и националних политика. Пре свега: послодавци, синдикати, државни ресори за развој

економије, регионалног развоја, запошљавања, рада...

- Коришћење резултата истраживања, науке и чвршће повезивање и коришћење тог ресурса је неопходно. У циљу даљег развоја политике образовања

- Неопходно је доношење Закона о образовању одраслих који ће промовисати и подржавати образовање и учење одраслих

- Покреће се иницијатива за:
 - формирање међуресорног тела са улогом да предлаже мере и активност и за унапређење делатности образовања одраслих, изради нацрт предлога Закона о образовању одраслих, усавлашава и умрежава стратешке документе образовања одраслих са осталим секторима и промовише договорене и уговорене програме и пројекте у области образовања одраслих

- доношење Закона о образовању одраслих
- формирање Савета за стручно образовање и образовање одраслих

- оснивање Агенције за стручно образовање и образовање одраслих.

Б. В. /Крај/

Отворено о свим питањима

У Прешеву је 18. маја одржан састанак Округног одбора синдиката образовања Пчињског округа, у чијем су раду учествовали председници синдиката образовања из школа у свим општинама овог округа и председник Синдиката образовања Србије Бранислав Павловић. Теме састанка била су најважнија питања за запослене у образовању и за деловање синдиката у отежаним економским условима. То се посебно односи на примену члана 55 ПКУ о надокнади за рад председника већинских синдиката у школама.

Председник Павловић је присуствне информисао о главним активностима СОС у наредном периоду, припреми нових закона у области образовања и деловању на очувању материјалног положаја запослених.

Учесници састанка су у расправи истагли специфичне проблеме са којима се сучавају у свакодневном раду, посебно у вишенационалним општинама

Уга Србије (Бујановац, Прешево и Медвеђа) и број сарадњи са албанском мањином у области образовања.

Изборна скупштина у РС

Вишеграду је 21. маја 2009. године одржана Четврта Изборна скупштина Синдиката образовања, науке и културе Републике Српске, у чијем раду је као гост учествовао председник Синдиката образовања Србије Бранислав Павловић. Тиме је потврђена изузетно добра сарадња наших синдиката и изражена жеља за њен успешан наставак.

У раду Скупштине учествовао је и потпредседник Владе и министар просвете и културе Републике Српске Антон Касиповић и председница Савеза синдиката РС Ранка Мишић.

За председника Синдиката образовања, науке и културе РС поново је изабран мр Стеван Милић.

Одржана конференција за новинаре

Конференција о образовању одраслих (III)

Представе наставника о сопственој uloзи у задовољавању дечијих потреба (1)

Друштво Србије се током деведесетих година налазило у стању „блокиране трансформације“ коју су карактерисали ауторитарни поредак прикривен квазидемократским политичким системом, контрола политичке елите над економским и осталим ресурсима, ширење неформалне привреде и организованог криминала, политички притисак на организације и канале који омогућавају повезивање и артикулацију интереса аутономних друштвених група, као што су слободни медији, универзитети, синдикати, невладине организације (Пешикан и Ивић, 2009).

Дошло је до пораста незапослености, сиромашења значајног дела популације, дисфункционалности институција и померања битних елемената друштвене интеграције из формалног у неформални сектор (Бабовић и сар., 2009).

Шири контекст истраживања: Друштво у промени

Друштвени положај различитих група становништва је у овом периоду изразито погоршан. Групама са традиционално лошим социјалним положајем (особе са хендикепом, Роми, сеоско становништво, породице са већим бројем деце, жене, стари људи и пензионери) придружене су нове категорије становништва: интерно расељена лица са Косова, лица расељена због ратних дејстава из других република, незапослена, невалидификована запослена лица итд.

Ово погоршање, међутим, није се одразило само на смањено располагање материјалним средствима, већ је довело до лошије опште друштвене укључености, која подражава „присутлдруштвеним ресурсима, институцијама и процесима који омогућавају обнављање ресурса појединачних чланова друштва, као и читавих друштвених група, на начине који им омогућавају да задовољавају своје потребе, остварују права и обезбеде најмање минимума прихваћљивих услова живота за дато друштво, као и да се на активан начин укључују у живот своје заједнице“ (Тим за имплементацију, 2009, стр. 12).

Јасно је да се појам социјалне укључености базира на једнакостима шанси, очувању културних разлика и укључивању у развојне процесе, а не само на могућности пуког биолошког опстанка, као и да у методолошком смислу захтева развијен скуп општих и национално специфичних инди-

катора искључености и укратености, које у анализи треба комбиновати и разврставати тако да се добије реална слика социјалне кохезије у једној земљи.

Тимови који изучавају социјалну депривацију у Србији одредили су следеће димензије социјалне укључености из листе тзв. Лакен индикатора: финансијско сиромаштво, запосленост, образовање, здравље и још две нове димензије: украткост егзистенцијалних потреба и социјалну партиципацију, као оне који ће бити праћени у наредних неколико година.

Образовање је, као један од главних стожера сваког друштва, у овом периоду претрпело бројне потресе и трансформације. Неуптегли и недовршени покушаји реформе били су праћени свеобухватним осиромашењем материјалних и других ресурса целокупног образовног система, чиме су измењени квалитет живота и рада, како наставника, тако и ученика. Очекивано је, стога, да се под утицајем свих социјалних, економских и политичких промена изменио, како професионални, тако и лични идентитет наставника. У последње време се у штампи износе податак да постоји вишак од десет хиљада наставника у школама Србије, али нема много истраживања која би указала на изворе и дубину сиромаштва наведене друштвене групе, па смо мишљеница да просветне раднике као посебну категорију треба увести у поменута изучавања социјалне укључености и искључености.

Такав истраживања помогла би нам да боље разумемо измeњену позицију наставника у контексту општих друштвених промена.

Ужи контекст истраживања:

Одлике наставника повезане са друштвеним условима и условима рада

Подаци којима располажемо, а везано за економски статус наставника, услове њиховог рада и напредовање у школама у економски и културно заосталим срединама, потичу преваходно из страних истраживања, иако је последњих деценија и у нашој средини било радова који делом захватају ову проблематику (види нпр. Арсеновић и сарадници, 1989; Хавелка и сар., 1990; Богуновић и Станковић, 2008; Хебиб, 2008; Вујачић, 2008).

Роза Марја Торес (1996) наводи да милиони сиромашних наставника раде у сеоским школама и у сиромашним градским че-

твртима, као и у предграђима великих и малих градова, што је супротно тежњи цивилизованог друштва за једнакошћу. Истраживања проблематика који су последица њиховог лошег материјалног положаја, најчашт, нибу доволно ренгабилна, али добијени резултати малог броја истраживања, упркос донекле неуспашеним налазима, сугеришу да професионалне компетенције наставника треба разматрати у оквиру контекста у коме они живе и раде. Тај контекст, између осталог, чине начин селекције и усавршавања кадрова, услови у којима раде школе, квалитет у-

Увод

Намера истраживачица у овом раду Марине Арсеновић Павловић и Слободанке Антић (Факултет за специјалну едукацију и рехабилитацију), као и Зоране Јолић (Филозофски факултет) била је да емпиријским путем улогу у задовољавању потреба њихових ученика. Пошло се од прелоставке да су наставници, по природи свога посла, у току свог радног времена доминантно упућени на директан контакт са децом и да то обликује њихово понашање и субјективне доживљаје. Наставници су, такође, посебно образовани за професионално бављење образовањем и васпитањем младих, па у том погледу заједно са родитељима) имају кључну улогу, како у заштити права, тако и у задовољавању потреба деце.

Истраживањем су добијени одговори од 305 наставника разредне и предметне наставе из централних београдских школа. Резултати показују да наставници највећи значај за нормалан развој децета дају физичким, емоционалним и потребима за организацијом, а мањи потребама за овладавањем, разноврсном стимулацијом и социјалном подршком. Сопствени и родитељску одговорност наставници оцењују као доста високу. Учитељи се разликују од предметних наставника у врсти одговорности, а наставнице од наставника у рангирању важности дечијих потреба и у оцени степена одговорности различитих актера.

беника, доступност образовне технологије итд.

Подаци страних истраживања показују да су наставници у на- сиромашним школама мање ефикасни, односно: мање квалификовани, са мањим искуством, слабији приликама за професионални развој и усавршавање, са слабијом опремом и ужбеницима, сучени са лошијим понашањем ученика и непоштовањем од стране средине итд.

Посебан парадокс, према оцeни Торесове, у досадашњим реформама образовања представља очекивање да се наставници у одређеној менашају на један, док се у пракси обучавају на свeвим сурротан, конвенционалан начин: у Учионици се од наставника очекује примена активне наставе и активног учења, као и критичког мишљења, за које уопште не су припремљени. Ипоришу се тивна ситуација наставника, њихово знање, мотиви, интересовања, време које имају на располагању итд.

Торесова закључује да садашње стање у образовању карактеришу распуће занемаривање Ученика и профил наставника који садржи следеће одлике: сиромашан, са мањкавим општим образовањем, малим или никаквим професионалним образовањем и минималним контактом са књигом, технологијом и савременим науком.

У страним истраживањима извора, врста и улоге стреса у наставничкој професији, наводе се чeтри главна фактора (Крњић, 2007, према Богуновић и Станковић, 2008): лоше понашање ученика (недисциплина, никаса мотивација и негативни ставови ученика према школи и учењу), лоши радни услови (недовољна примњаја и недостатак награда и признања), недостатак времена (недостатак задолволства, стрес и фрустрација) и лош школски етос (недостатак поштовања од стране заједнице, родитеља и административног особља).

Деведесетих година су у нашој средини спроведена истраживања у којима су испитивани вредносне оријентације и социјално психолошки проблеми наставника у Србији (Арсеновић и сарадници, 1989; Хавелка и сарадници, 1990). Њихови резултати указали су на: феминизацију просветних занимања, улогу наставника у преношењу традицио- налних вредности на децу, одсуство неутралности образовања и постојање педагошког редукцио- низма. У свим класним друштвенима, па и у нашем, читав школски састав, садржај васпитања и образовања, „дуж школе“, њена организација и методе, облици рада и поступци потчињени су интересима и жељама повлашћених класа, односно васпитни идеали и концепција васпитања по- стављени су у складу са њеном идеологијом (Вукасовић, 1979,

према Арсеновић и сар., 1990).

Према налазима истраживача- ња Арсеновић Павловић и сарадника (1990) ситуацију у Србији карактерише, слично као и у другим земљама, висока феминизација васпитања и образовања. Систем образовања подржава постојећу традиционалну подлегу рада за чије одржавање постоји утилитарни интерес друштва. Феминизација васпитања је карактеристична за словенске народе: док су мушкарци гинули и учествовали у ратовима, жене су остале саме и васпитавале децу тако да је оно добило облике типично за женски утицај и по- стало женска вредност.

Када је реч о вредносним оријентацијама наставника у Србији (Арсеновић Павловић и сар., 1989, 1990) утврђено је да у њиховом систему вредности доминирају економско-утилитарне и хедонистичке вредности, и као реални, и као жељени стилови живота.

С обзиром на позиције које у друштву, у погледу задовољавања материјалних потреба, имају наставници, за већину њих је економско-утилитарни стил живота „нужно зло“, док је за друге само један аспект статусне потрошње као стила живота. Наиме, пока- зала се да више од половине испитаног узорка просветних радника има приходе који су испод просека (53%), да 43% њих ради хонорарно или се бави неким другим радом у слободно време како би улогачили свој кућни буџет, као и да се значајан проценат њих одрине праћења позоришних и филмских представа (51%), куповине књига (40%) и искрање задовољавајућег квалитета (36%).

Рангови осталих испитиваних вредности (алтруизма, сазнајне оријентације, прометејског акти- визма и оријентације на моћ и углед) су такви да показују да су просветне раднице пасивне, неамбициозне и склоне конформистичким начинима понашања.

У поменутиим истраживањима испитивано је и задовољство наставника одбрађеним позивом, на основу чега је утврђено да већина на њих (61%) изражава, тек умерено задовољство, док би скоро трећина (28%) радо променила свој посао. Наставници који желе да промене, то би учинили због незадовољства личним дохотком, ниског угледа сопственог позива у друштву, преотптерфе- ности и одговорности (услед ве- ликог броја деце у групица, много административних послова, ло- ших физичких услова рада, неадекватног програма рада итд.).

Арсеновић Павловић и сарад- нице (2006) су део поменутих на- лаза потврдили и једним од по- јим истраживањем. Више од по- ловине наставника (51,6%) је та- да проценило свој материјални положај као веома лош, док је 81,3% оценило да се он неће бит-

Профил српске наставнице

Наставнице у Србији карактеришу и следеће социо- демографске одлике (Арсеновић Павловић и сар., 1989, 1990): већина је у браку, са у просеку по двеје деце, живи у нуклеарним двогенерацијским породицама, има 40 до 60 година, 44 одсто њих је по- реклом са села, док је сред- њу школу у малом граду завршило 66 одсто, код 2/3 ро- дитељи су са села и имају ни- ску образовну структуру.

није променити у будућности. Као факторе који доприносе смање- њу најчешће наводе финансијску ситуацију (51,6%), недостатак стимулације ставаљају на друго (39,8%), а породичне обавезе на треће место (30,1%).

Истраживање Богуновић и Станковић (2008) указује на постојање тзв. „скривеног сиромаштва“ наставника. Као његове основне елемеенте ауторке поми- њу: оредњи и лош материјални статус, финансијску и логистичку подршку шире породице, додат- ни посао, неиспуњена материјал- на очекивања у односу на обра- зовни статус и неостварене више потребе. Према оцени наставни- ка који су учествовали у истра- живању, заједно са објективним осиромашењем образовног си- стема, њихово „скривено сиромаштво“ одражава се на квалитет различитих аспеката образовног процеса. Како би превагдала стрес коме су изложени, настав- ници користе финансијске и раз- личите психолошке стратегије.

Кратки поглед на ове поме- нуте налазе наводи на следећак о постојању универзалних карак- теристика наставника, независно од њихове географске лоцирано- сти, при чему се степен универ- залности тих одлика повећава у зависности од сличности социо- економског контекста у коме на- ставници живе и раде. Поставља се питање, колика је моћ ове ви- шеструко маргинализоване групе становништва (низак социјско- номски статус, доминантно жен- ска полна структура) да понесе „терет“ образовних и друштвених промена.

Контекст у коме наставници раде и живе, свакако је једна од кључних детерминанти њиховог професионалног деповања у раз- реду. Не треба међутим забора- вити, да је) оно, истовремено под значајним утицајем различитих имплицитних схватања наставни- ка о природи децета, његових по- треба и примереним обрацима васпитања.

/Наставља се/

Марина Арсеновић Павловић,
Зорана Јолић и
Слободанка Антић

У огледалу науке

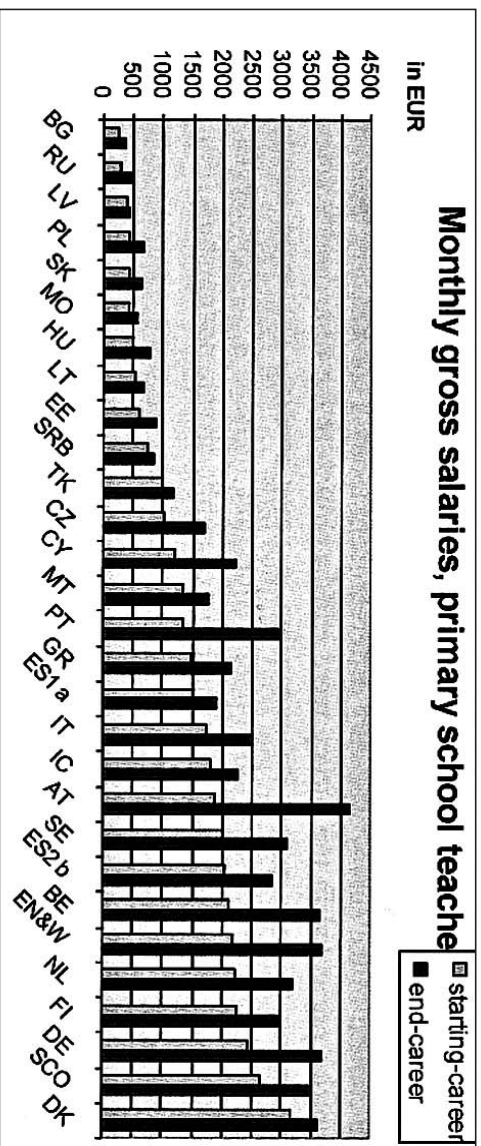
У огледалу науке

Компаративна студија

Главни циљ студије био је да се обезбеде подаци о платама наставника, да се оцене трендови и радни услови са становишта синдиката. Подаци се односе на свих 27 земаља чланица ЕУ, Турску као кандидата за ЕУ, Шкотску као регион, земље ван ЕУ – Албанију, Србију, Русију и Грцију. Одговоре су доставиле националне синдикалне организације, за највећу групу чланова синдиката који представљају.

Очигледно је да су наставници веома разноврсна професионална група коју карактеришу различити радни услови и нивои плата. Подаци се односе на плате наставника нижих и виших разреда основне школе, на почетку и на крају њихове радне каријере изражене у еврима. Плате наставника су упоређене са БДП по глави становника и са осталим професионалним групама. У студији нису упоређиване нето плате, јер су оне одређене системом социјалног осигурања и пореза у свакој земљи и зато нису погодне за директне компаративне сврхе. Једини подаци о нето платама односе се на просечни однос месечне плата које се издавају за порез и допринос за пензионо и социјално осигурање, као и износ прековременог рада и пензије у односу на нето плату. Подаци се односе на 2007. годину, пре светске кризе, допуњени су расположивим статистичким подацима и објављеним извештајима, па могу бити корисни за будућа истраживања, али многи од података ускором неће бити релевантни. У време достављања података националне економије, у којима су плате наставника тежиле да задрже експанзију у осталим секторима, биле су у узлазном тренду. Главни трендови били су повећање приватног учешћа у јавном образовању, тражење нових средстава за прављење профита и појава различитих облика партнерства приватног и јавног сектора.

Месечне бруто плате, наставници нижих разреда основне школе

Извор: Упитник "Плате наставника у Европи", 2008.
Примедба: ЕС1: Шпанија, плате наставника у приватном сектору
ЕС2: Шпанија, плате наставника у јавном сектору

Извештај садржи пет делова: трендови плата за четири категорије наставника: радно време и радни услови наставника са институционалним структурама у којима наставници раде; формирање плата, колективно преговарање и развој наставничких плата; упоредни преглед плата наставника са осталим важним професионалним групама и закључке.

Плате наставника сматрају се важним чиниоцем у привлачењу нових и задржавању постојећих кадрова. Очигучно се да резултати ове студије обезбеде синдикатима образована више аргумената у борби за боље плате и радне услове на националном и европском нивоу. Ипак, треба имати у виду да комплексна структура образовних система не може увек тачно да се оцени кроз серију практичних и мерљивих фактора. Ово истраживање не покушава да створи мерљиве упоређивне индикаторе, већ ширву слику изражену језиком бројки.

Трендови у платама

Плате наставника се веома разликују међу европским земљама, а и у оквиру појединих земаља. Плате су одређене кроз три фактора: институционални статус школе, типа уговора о раду и степена који су наставници достигли у својој каријери.

За наставнике – почетнике месечна плата се креће од 230 евра у Бугарској до 3.147 евра у Данској (разлика 14 пута), иако су обе чланице ЕУ. Разлике у платама између наставника нижих разреда основне школе на почетку и крају њихове каријере најнижа је у Данској (15%), а највиша у Аустрији и Португалу (124% и 125%). Отуда су плате наставника на крају каријере више него двоструко у односу на почетну плату у ове две земље.

Када се погледају плате наставника у вишим разредима основне школе, види се сличан распон. У случају почетника у вишим разредима основне школе, Бугарска има најнижу плату (230 евра), док је у Немачкој највиша (2.835 евра – 12 пута разлика). Наставници виших разреда у Бугарској на крају каријере добијају најнижу плату (360 евра), док наставници у Аустрији добијају највишу месечну плату (4.741 евра), такође због великих разлика између плата наставника на почетку и на крају радне каријере у Аустрији.

Када се погледа геograфски аспект, значајно је да земље које представљају такозвану «континенталну» верзију европског социјалног модела имају највећу разлику у платама међу наставницима (Аустрија, Холандија, Француска и Белгија). Насупрот томе, нордијске земље, англосаксонске земље, земље југоисточне Европе (са изузетком Португала) и нове чланице ЕУ имају значајно нижу разлику у платама међу наставницима.

Даље се у истраживању користе паритет куповне снаге (PPP), којим се изједначава стандард куповне снаге у различитим валутама у њиховим земљама за одређену потрошачку корпу. Употреба овог показатеља је корисна код упоређивања разлика у животном стандарду међу државама, јер узима у обзир релативне трошкове живота и стопу инфлације у различитим земљама, пре него само упоређење номиналног бруто домаћег производа (GDP). Зато се користи стандард куповне снаге (PPS) изражен у еврима. Када се PPS узме у обзир, разлике између земаља у платама наставника и нису тако екстремне. У упоређењу које упоређења PPS, права разлика између старих и нових чланица ЕУ није тако изражена као у односу на девизни курс. Када се упоређивава PPS за упоређење у приходима, то је унапређење у односу на упоређење тржишних метода, али још несавршено, а упоређивање уз по-

требу PPS методе и даље може довести до заблуда. Употреба животног стандарда уз употребу PPS методе имплицира претпоставља да је реална вредност робе и употреба потрошачке корпе иста у свим земљама. У реалности, роба која се посматра као луксуз у једној култури може се сматрати као неопходност у другој. PPS метод то не узима у обзир (то није примарна слаба тачка у овој методологији, пошто су културне и међусобне разлике у функцији добра, више фундаментални микроекономски проблеми).

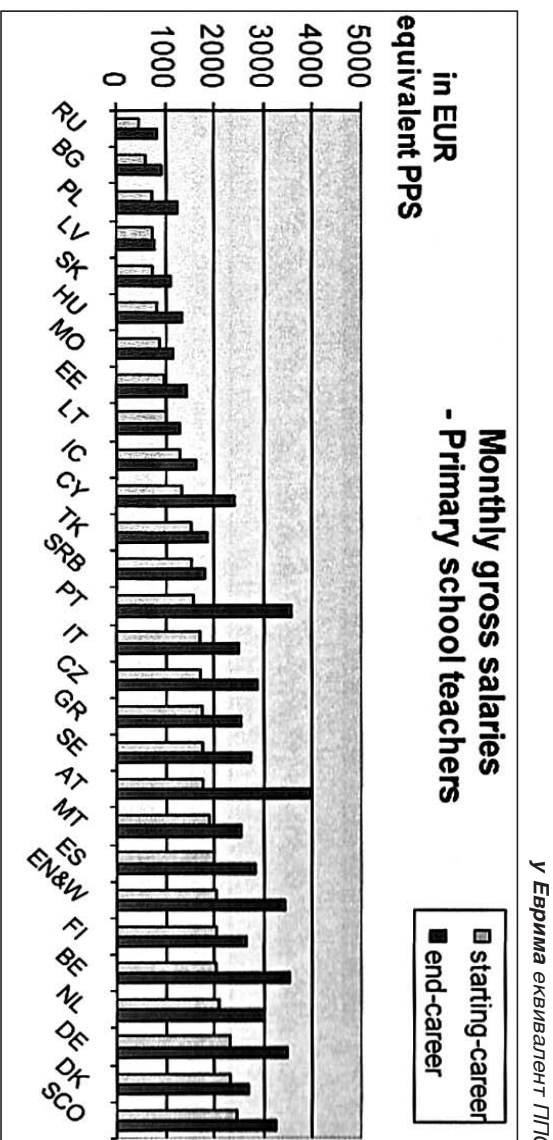
На основу PPS, плате почетника наставника се крећу од 480 евра у Русији до 2.454 евра у Шкотској (разлика пет пута). Са разликом у платама током каријере, која се, такође, разликује по земљама, за наставнике у нижим разредима на крају каријере, на бази PPS, Русија је на најнижем крају (824 евра) а Аустрија на највишем нивоу (3.598 евра – разлика скоро пет пута). За илустрацију, наставничких плата на основу PPS, наставници на крају каријере у Чешкој имају више плате у односу на PPS него наставници упоредивог статуса у Италији и Шведској. Наставници на почетку каријере у Србији и Турској примaju исте плате, када се у обзир узме куповна моћ, као њихове колеге у Португалу, и обе земље имају виши ниво почетних плата него почетници у Исланду.

прикљадан за директне компаративне потребе. У студијама ОЕСД, које се баве упоређивањем плата, употребљене су бруто плате као индикатор због упоредивости те варијабле.

Порез на приход се разликује не само између земаља, већ и у складу са социјално-демографским карактеристикама оних који примaju плату, као што је породични статус и број деце. Заједничка мера разлика између трошкова рада као породични кредит односе се на бруто плате и такође се узимају у обзир у одређивању пореских оптерећења (ОЕСД 2007).

Ипак, одговори из упитника дозвољавају да се извуку компаративни закључци, који се односе на личне порезе и социјалне доприносе за запослене. Упитник обезбеђује податке о минималну и максималну жими и вишим разредима основне школе. У већини случајева дат је само један податак, било да је то због система фиксне стопе у упоређењу – на пример у Словачкој, Летонији и Литванији – или просечне

Месечне бруто плате – наставници нижих разреда основне школе

У случају виших разреда основне школе, када се узму у обзир разлике у куповној моћи, наставници на почетку каријере зарађују највише у Русији (480 евра), а највише у Немачкој (2.663 евра). За наставнике виших разреда на крају каријере у Русији плате остају најниже (824 евра), док су у Аустрији највише (4.518 евра).

Доприноси и порез

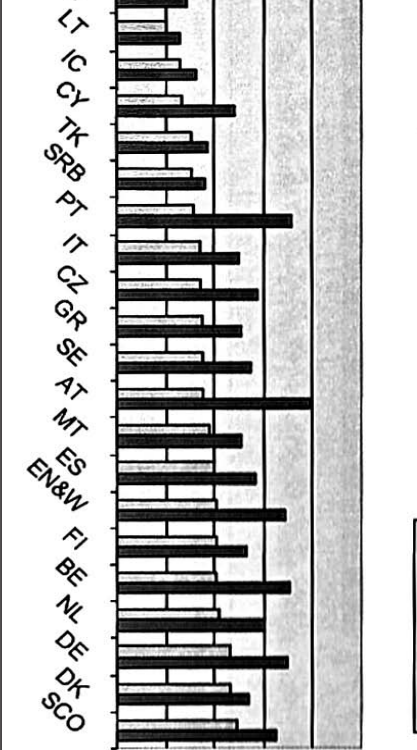
Упоређење нето плата је изван предмета овог истраживања, јер су нето плате одређене порезима одређене земље и системом социјалне заштите. Због тога било који компаративни приступ треба да разматра скуп социјалних фактора у свакој земљи и зато није

разлике за два образовна нивоа безначајне.

С обзиром на нивое доприноса социјалног осигурања, одбијање од бруто плате је највише у Немачкој (21%), Холандији (16.5% за почетнике и 19.5% за наставнике на крају каријере), Аустрији (17.5%), Француској (16.6%) и Пољској (14%). У неким земљама, као што је Грчка, одбијање за социјалне доприносе је више за почетнике (19.1%) него за наставнике пред пензијом (17%). Најнижи доприноси за социјално осигурање су у Естонији (0.6%) и Шведској, где је вредност у процентима, такође, виша за почетнике (0.8%) него за најстарије (0.5%). Даље, ниски социјални доприноси су у Летонији (3%), Шпанији (6.5% за почетнике и 4.5% за оне на крају каријере), Исланду (6%), Финској (6.7%) и Кипру (7%).

Компаративни преглед нивоа пореза на лични приход за наставнике почетнике и на крају каријере указује да су порези на лични приход из бруто плата највиши у Аустрији, Белгији, Бугарској, Мађарској, Ирској и Шведској. Најнижи ниво пореза на лични приход је за почетнике у Грчкој (5.16%) и Кипру (7%) и за обе категорије наставника у Албанији (10%), Србији (12%), Русији (13%), Чешкој (15%), Црној Гори (15%) и Словачкој (19%). Насупрот нивоима доприноса социјалног осигурања, где није приме-

Monthly gross salaries - Primary school teachers

вредности која се рачуна на основу различитих категорија прихода и различитог породичног статуса, као на пример у Немачкој. На северном делу Кипра издава се различит ниво социјалних доприноса за мушкарце и жене.

Подаци из истраживања дају и преглед доприноса социјалног осигурања и личних пореза као проценат бруто плата. Ради упоредивости података, једна вредност је укључена у податке за сваку од две категорије наставника – на почетку и крају каријере. Зато, ако је у упитнику дата минимална и максимална вредност, израчуната је средња вредност. Преглед је дат за наставнике у вишим разредима основне школе, пошто су

У следећем броју:
Радни услови/
Б. ВИШНИЋ

Плате наставника у Европи

Потребе континуираног професионалног развоја

Синдикати, такође, сматрају да је суштинско јачање веза између истраживања и активности у образовном систему. Зато би просветно врло значајно да већи број просветних радника у школама и предшколским установама има могућност ангажовања у раду и иновацијама, које се односе на њихов сопствени рад, у сарадњи са истраживачима.

Наставнике треба охрабрити да своју стручност и искуство истражу на систематичан начин. Све више расте интерес да се сакупи кумулативно знање учулар професије, примерице јачањем веза између истраживања и праксе и охрабривањем школа да се развију као организације учења (OECD 2005).

Фаза увођења у посао

Време у којем новообразовани наставници прелазе из образовне институције у стварно школско окружење је од виталног значаја, као што су важни подршка и симпатско вођење у тој фази, јер од тога зависи доследна професионална посвећеност и спречавање напуштања професије. Отуда се фаза увођења у посао мора посматрати као саставни део њиховог професионалног развоја. Мере за лакши прелазак нових наставника у радни живот су новијег датума и нису много распрострањене. Међутим, почетком овог века све више ауторитета у образовању истиче значај ове транзиционе фазе и планирају програме како би омогућили новим наставницима што лакши и успешнији улазак у професионални живот (Eurlisce 2002). Ипак, то још није довољно развијено у европским земљама, јер само половнањих нуди новим наставницима систематску подршку у првој години рада. Понуђени програми су, такође, врло различити и трају седам месеци, па до две године. У већини земаља су наставници ментори у сарадњи са директорима и другим старијим наставницима задужени да обезбеде увођење нових наставника у посао (OECD 2005).

Синдикати образовања сматрају да је систематско увођење наставника и њихово праћење током прве године професионалног рада и право и обавеза нових наставника. Потребни су обавезни програми њиховог вођења и они се морају реализовати у блиској сарадњи наставника, школе и институције за образовање наставника. Од пресудне важности је снажно партнерство школе и институције за образовање наставника. У примени политике везане за фазу увођења наставника потребно је водити рачуна о равнотежности националних култура и образовних система.

Дужност ментора је да подржи новокалификоване наставнике у планирању њиховог професионалног развоја. Индукциони модел захтева укљученост и сарадњу више страна: руководиоца школе, ментора, наставника и институције за образовање наставника. Руководилац школе је одговоран за стварање таквог окружења које подржава учење и професионални развој. Ментори треба да буду најближи партнери нових наставника у подршци њиховом личном развоју. Наставник је одговоран за свој професионални развој, а институције за образовање наставника треба да се ангажују у оспособљавању ментора и развоју семинара са програмима подршке новообразованим наставницима (Eisenhardt 2007).

Индукциона фаза у трајању од најмање једне школске године треба да омогући наставницима да развију своје нове компетенције – тако што ће:

- Имати мање часова без смањена надокнада
- Присутствовати обавезним програмима
- Имати подршку ментора и других колега у свакодневним активностима
- Имати одговарајуће ресурсе за подршку у свакодневним активностима
- Имати могућност да повезују теорију и праксу на систематичан начин

Она се мора посматрати као мера од заједничког интереса и користи за нове наставнике, њихово радно место и институције за образовање наставника. Старији наставници могу делити своје знање и искуство, а и развити сопствене квалификације у сарадњи са новообразованим наставницима и институцијама за образовање наставника. Почетно образовање наставника се унапређује познатљивом реалности свакодневног живота из искуства и нових и старијих наставника.

Ментори

Ментори у почетном образовању наставника и у фази индукције треба да буду потпуно квалификовани и искључи специјалисти – наставници. Они са формалном улогом ментора у фази индукције нових наставника треба да демонстрирају одговарајуће вештине, разумевање и професионалне карактеристике, те да поседују практично знање тако да могу да испуне задатак у развоју особља. Последица зато морају да обезбеде средства којима те вештине, разумевање и карактеристике могу да се успоставе, адекватно оцене и побољшају.

Зато ће западноевропска организација синдиката образовања у сарадњи са националним организацијама радити на осигурању одговарајућих последица за регрутовање и задржавање квалификованих ментора, на обезбеђивању одговарајуће плате и времена у складу са радним оптерећењима и захтевима улоге ментора: на обезбеђивању услова за професионални развој ментора; да политика плата одражава радно оптерећење и да буде признато знање добијено кроз професионални развој.

Мобилност наставника

Болгоњски процес и Лисабонска стратегија су истагле неколико иницијатива за координирају националних политика и њиховим квалификацијама. Мобилност зависи од повећаног узјамног признавања квалификација наставника учулар националних граница и међу државама. Уклањањем баријера, те иницијативе промовишу мобилност и студентата и наставника. Због генералних трендова глобализације наставници ће постати мобилнији у наредним годинама.

Упређујући друге професије, укључна мобилност наставника учулар европских земаља је веома ниска. Разлози за то могу да буду радни услови и разлике у платама, проветно законодавство у земљи имиграције и земљи порекла, признавање квалификација због различитих система образовања наставника, као и породичне и културне околности (језична баријера), што све може да смањи могућности наставника за мобилност.

За све оне који студирају или раде у другој земљи кључно је да им се статус призна у земљи домаћину и да се њихов рад вреднује код куће, а то је тешко постићи. Професионална обука наставника је углавном локална и одржава специфичну педагошку и културну традицију, као и националну и локалну образовну политику.

Мобилност се може стимулисати фокусирањем на кључне елементе у настави који кореспондирају упркос националним и културним границама. ЕТУСЕ сматра да ће заједнички принципи за квалификације наставника и кључне компетенције повећати мобилност и да различито трајање образовања наставника и компетенција неће бити препрека мобилности.

/Крај/

Превод: **Борка Вишњић**

Медитеранска мрежа синдиката образовања

На Малти је 9. маја одржан скуп „Медитеранска мрежа синдиката образовања“. Неком иницијативе после конгреса Интернационале образовања у Берлину, одржани су припремни скупови на Кипру и у Атини, како би се дефинисали циљеви и увојила декларација о заједничком деловању синдиката образовања у овом региону.

Заједничка историја, културно наслеђе и традиција и данас имају утицаја на дешавања у овим земљама и размена искустава и заједнички ставови повом последица тих дешавања на образовне системе и за послене у образовању – основ су и за деловање синдиката образовања.

Поред синдиката из „северног“ дела медитеранског басена (у које је укључен и Синдикат образовања Србије), намера је да се у оккупљања овог типа укључе и земље из северне Африке и са Блиског истока, које до сада нису биле укључене у било које облике међународне сарадње.

С обзиром на високу стопу неписмености, напуштане школе, (не)једнакост у образовању, децени рад... повода за заједнички рад је много, али се овом приликом наметнула тема емиграција, која своим последицама утиче на многе земље у региону. Не ради се само о емиграцији из северне Африке углавном у Италију и даље на запад, већ и о емиграцији из земаља источне и југоисточне Европе ка западним земљама, њиховом положају и могућности за образовање у земљама доласка.

Учесници скупа су се заложили за поновно истицање заједничких ставова у деловању, поготово у време економске кризе, у коме је образовање нарочито изоставања квалификација наставника учулар националних граница и међу државама. Уклањањем баријера, те иницијативе промовишу мобилност и студентата и наставника. Због генералних трендова глобализације наставници ће постати мобилнији у наредним годинама.

XV Конгрес синдиката образовања Шпанније

Савезни синдикат радника образовања Шпанније - FETGE-UGT, који делује у оквиру Генералног синдиката радника Шпанније одржао је конгрес од 5. до 9. маја у Мадриду.

Представник СОС на овом конгресу био је Градмир Ђирић, који је члан међународне делегације представника синдиката образовања, коју чине синдикације 16 европских, четири афричке и осам латинамеричких земаља.

Домаћини овој делегацији и организатори Конгреса били су председник FETGE-UGT, Carlos Lopez Cortiњас и његови сарадници из Међународне комисије за сарадњу са интернационалним синдикатима.

FETGE-UGT, је синдикат социјалиста са шездесетогодишњом историјом и има око 40 одсто чланства запослених у образовању.

Током четри дана излагани су задаци, успеси и падови Синдиката, а обављени су и избори. Конгресна атмосфера и организација били су на завидном европском нивоу. Домаћини су се посебно потрудили да делегати активно учествују у раду.

Уочијаво је било да централно место захвата борба за бољу заштиту права радника, али борба за вели проценат из буџета за раднике образовања, што је потврдио и министар образовања Шпанније, са којим је синдикат постигао задовољавајући споразум.

На неформалним састанцима и суретима са представницима Енглеске, Немачке, Румуније и Белгије.

повећано ризику. Подршка јачању јавног образовања и повећању издвајања за образовање већ је изражена у до сада организованим заједничким протестима и демонстрацијама у неким земљама региона (Грчка, Италија, Француска).

Посебна тема на овом скупу је била: „Реформа курикулума – изазов за наставнике“, за коју је изврештену уводну презентацију припремила др Грејс Грима, директор за стандарде и квалитет у образовању при министарству просвете Малте.

Домаћин и организатор скупа био је синдикат образовања Малте са председником Џоном Бенћинијем на челу.

Б. В.

Костарике, Колумбије, Аргентине, Чилеа, Бразила, Мексика било је много речи о правима радника, бучету, заштити, социјалном статусу просветних радника (платама, трошковима живота, начину остварења права, условима за рад, кризним моментима привреда).

Сви су изразили солидарност са демократским напорима Србије и изравили жељу за сталном комуникацијом и сарадњом, али и дали обећања да ће подржати наше напоре за бољи статус наших запослених у образовању.

Г. Ђирић

Међународна сарадња

СРП - каталогизација у публикацији

Народна библиотека Србије
Београд - Синдикално перо
ISSN 1451-7574
COBISS.SR-ID 120073740